

90 ГОДИНИ СПИСАНИЕ „СТАТИСТИКА“

Богдан Богданов*

*Между нас и края на живота, когато
се превръщаме в прах, е словото на познанието.*

Тази година се навършват 90 години от излизането на първата книжка на сп. „Статистика“ (1929 г.). През годините списанието отразяваше всички аспекти от развитието на теорията и практиката в областта на статистиката. В теоретически и практически аспект през последните десетилетия скокът е забележителен. Това беше съпътствано от изумителното и възходящо развитие на информационните технологии. Традиционните статистически методи и практики за получаване на данните и техният анализ многократно бяха надградени през изминалите години. Появи се поредица от методи, модели, теории и технологии, които промениха света на статистиката като област на познанието. Въведени бяха методи за таксонометрия на съвкупности от изследвани събития, явления и обекти; модели за прогнозиране и изглаждане на динамични статистически редове; методи за оценки на явленията и процесите в малки териториални единици; съчетаване на данни от различни статистически изследвания; методи за претегляне и калибриране на оценки от статистическите изследвания; редица нови индикатори за измерване на социално-

* Д-р, заместник-председател на Националния статистически институт; e-mail: bbogdanov@nsi.bg.

икономическото равнище и развитие; методи за използване на административни източници на информация; нови източници на информация от социалните мрежи - т.нар. Big Data. Приложиха се нови подходи за получаване на информация - online и offline наблюдения; изцяло нови области и подходи за изследване на непознати и новопоявили се явления и процеси. Всички тези фрагменти от развитието на статистическата теория и практика намериха в определени аспекти отражение на страниците на сп. „Статистика“.

Постиженията на статистическата теория и практика, широко разпространени чрез страниците на списанието, поставиха НСИ на престижно място в международния обмен на информация. Затвърдиха неговата роля като държавна институция с над 135-годишна история, която е необходима за държавното управление.

Бъдещите задачи на сп. „Статистика“ са свързани със запазване на академичния дух, завещан от неговите създатели. Неговите страници ще продължат да бъдат поле за развитието на научноизследователската мисъл в областта на статистиката и социално-икономическите теории. Посланията към читателите на списанието ще разпространяват и култивират статистическото мислене, за което известният писател Хърбърт Уелс сполучливо е написал: „Ще дойде време, когато статистическото мислене ще е толкова необходимо, колкото е умението да се чете и пише“.

В заключението на това послание към читателите на списанието включвам дигитализирано копие на страници, на които е представен първият редакционен комитет, съдържанието на първия брой на списанието и програмната статия, публикувани в първата книжка от 1929 г., когато наименованието е „Тримесечно списание на главната дирекция на статистиката“. На вниманието на читателите се представя автентичният текст на програмната статия, който определя визията на неговите създатели. Актуалността на написаното тогава не е загубена и до днес.

От съдържанието на списанието се виждат обектът и предметът на списанието. Тематиката на публикуваните тогава статии е разнообразна и общественозначима. В това отношение и до днес е запазена тази последователност и отговорност при публикуване на статии и аналитични материали в съвременните броеве на списание „Статистика“. Може да се отбележи, че предопределеността и историческата мисия да се създават и предават знания през годините е червената нишка, която характеризира и прави интересен света на статистиката като наука и практика.

Акцентите на програмната статия в първата книжка на списание „Статистика“, публикувана на неговите страници през далечната 1929 г., поразяват със своята **съвременна автентичност** за значението и ролята на статистическия метод като инструмент за изучаване на социално-икономическата действителност. Резултатите от статистическите изследвания се

считат от авторите за „**неизбежна необходима основа**“ за науката и държавата. Наред с това акцент се поставя и върху верността на статистическите данни и тяхната вероятност за близост до действителността. Това е проблем, съпътстващ статистическите изследвания от изминалите години на целенасоченото им осъществяване до ден-днешен. В обръщението си към читателите преди 90 години авторите отправят апел да се имат предвид условията и *мъчнотииите*, при които се провеждат статистическите изследвания, когато се тълкуват резултатите и отправят критики.

Следва да се допълни, че преди 90 години една неголяма група интелектуалци и учени **проявяват забележителен кураж**, да започнат дейност за разпространение на статистическите знания и използване на статистическия метод за управление на държавата. Следва да се отбележи също, че това се прави в суровата действителност на важен исторически момент от развитието на България. По това време тази малка държава на границите между Изтока и Запада продължава своя път на развитие след опустошителна поредица от войни. През 20-те години на миналия век България е с доминираща дребна земеделска собственост и прави първи стъпки в изграждането на национална индустрия. При тези условия създателите на списанието разкриват своята визия за статистиката като теория и практика, която намира своето отражение на неговите страници.

ТРИМЕСЕЧНО СПИСАНИЕ НА ГЛАВНАТА ДИРЕКЦИЯ НА СТАТИСТИКАТА

РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ:

- Д. МИШАЙКОВЪ, професоръ по статистика при Софийския държавен университет, председател на Върховния статистически съветъ.
 СТ. ДИМИТРОВЪ, управляющъ Главната дирекция на статистиката, подпредседател на Върховния статистически съветъ.
 О. АНДЕРСОНЪ, професоръ по статистика въ Висшето търговско училище — Варна.
 П. ПЕНЧЕВЪ, началникъ на стопанския отдѣлъ въ Главната дирекция на статистиката, секретаръ на Върховния статистически съветъ.

СЪДЪРЖАНИЕ НА КНИГА I

	Стр.		Стр.
ПРОГРАМНА СТАТИЯ	1	ЗЛОПОЛУКИ	
ПРОФ. Д. МИШАЙКОВЪ — В. фонъ Борткевичъ	5	Табл. 1. Злополуки и послѣдствия отъ тѣхъ презъ 1926 год.	72
ПРОФ. О. АНДЕРСОНЪ—Професоръ В. Борткевичъ	7	Табл. 2. Естество и изходъ на злополукитѣ, изгубени надници и засегнати отъ злополуката органи презъ 1926 год.	
Д-ръ СЛ. ЗАГОРОВЪ—Борткевичъ като икономистъ	10	а) по индустрии	76
П. ПЕНЧЕВЪ — Раждаемостта въ България	13	б) по окрѣзи и индустрии	80
СТ. ДИМИТРОВЪ — XVII сесия на Международния статистически институтъ	33	Табл. 3. Злополуки споредъ естеството на повредата и засегнатия органъ презъ 1926 год.	86
ПРОФ. Д. МИШАЙКОВЪ — Международна статистическа конференция въ Женева	45	Табл. 4. Злополуки по материални причини презъ 1926 год.	90
ХРОНИКА		Табл. 5. Възраст на потърпевшитѣ и материални причини на злополуката, по индустриални групи, презъ 1926 год.	98
Конюнктурно-статистическиятъ институтъ въ Германия, Франция и Италия	58	Табл. 6. Злополуки споредъ деня и часа на тѣхното настѣпване презъ 1926 год.	104
Предстоящата XVIII сесия на Международния статистически институтъ	60		
Изъ Върховния статистически съветъ	60	КОНСОМАЦИЯ — Брой на заклания едъръ и дребенъ здравъ добитѣкъ и полученото отъ него месо въ кланицитѣ на окрѣжнитѣ градове въ Царството презъ първото тримесечие на 1929 год.	107
БИБЛИОГРАФИЯ	67		
ТАБЛИЦИ			
УМИРАНИЯ — Умрѣли лица по възраст и причини на смъртта презъ първото тримесечие на 1929 г., въ всички градове на Царството	71		

2281/54

ТРИМЕСЕЧНО СПИСАНИЕ
НА ГЛАВНАТА ДИРЕКЦИЯ НА СТАТИСТИКАТА

ГОДИНА I — СОФИЯ — КНИГА I

REVUE TRIMESTRIELLE
DE LA DIRECTION GÉNÉRALE DE LA
STATISTIQUE

I ANNÉE — SOFIA — FASCICULE I

VIERTELJAHRSCHEFTE
DER GENERALDIREKTION DER
STATISTIK

I JAHRGANG — SOFIA — HEFT I

Значението на статистическия методъ за установяването и анализирането на фактитъ на държавния и общественъ животъ ежедневно расте. Въ днешно време тоя методъ е единственото сръдство за изучаване на държавнитъ и общественитъ явления, тъй както тъ настъпватъ въ времето и пространството. Статистическиятъ данни, които той донася, сж неизбъжно необходимата основа, както за теоритическиятъ заключения на обществената наука, така и за практическитъ изводи на държавното управление.

Нашата държава отдавна е повърила на Главната дирекция на статистиката, като на свой централенъ статистически институтъ, събирането, обработването и публикуването на статистически данни изъ всички области на социалната и държавна действителность. Тая задача Главната дирекция на статистиката, съ компетентното съдействие на Върховния статистически съветъ, се е мжчила да разрешава дотолкова пълно и добре, доколкото това е било възможно при сръдствата, съ които е разполагала, и при сществуещото културно ниво на населението. Резултатъ на тая деятелность сж многобройнитъ статистически публикации, които Главната дирекция на статистиката е пуслала досега на бълъ свтъ.

Но тия публикации, засъгащи едни или други области на нашия животъ, не изчерпватъ всичко онова, което би било нужно да се каже и събщи въ връзка съ приложението на статистическото изследване въ нашата страна.

Отъ една страна, необходими сж изследвания отъ теоритиченъ и методологиченъ характеръ по редица въпроси на статистиката, чрезъ които да се освтъляватъ основнитъ теоритически проблеми на статистиката, а така сжщо да се разискватъ и начинитъ за събирането, обработването, математическата трансформация и научното използване на събранитъ материали. Безъ подобни изследвания и разисквания не е мислимо правилното използване на статистическиятъ данни, не е мислимъ и прогресътъ на теорията и техниката на статистиката.

Отъ друга страна, условията на действителността не даватъ никога възможность нито да се произведе статистическото наблюдение съ точно спазване на всички предварително установени изисквания, нито статистическиятъ данни да отговарятъ точно на действителността. При това положение, извънредно необходимо е да се изтъкватъ винаги условията, при които се извършватъ

статистически наблюдения, мъчно ги съпровождат, и въроятната близост на резултатите им с действителността. По този начин биха се предотвратили много неоснователни критики и превратни тълкувания на статистическите данни.

Въпреки това време, нашата задача би била само отчасти разрешена, ако статистическата дейност се изчерпваше само в публикуване на суровите статистически числа. Тези числа трябва да говорят, за да кажат какво се крие вътре. Необходимо е, следователно, научното разработване, с цел да се правят заключения за причините и тенденциите на изразените в числата явления.

Тези задачи досега са били само отчасти поставяни и разрешавани. Главните причини за това бяха липсата на достатъчно число теоритично подготвени работници и липсата на един журнал, в който да могат да се публикуват работи от подобен характер. За голяма радост, ние виждаме през последните години как постоянно се увеличава числото на научно подготвените работници от областта на статистиката. На тези работници трябва да се даде необходимото насърчение: първата стъпка за тази цел трябва да бъде създаването на едно статистическо периодическо издание.

Поради липса на средства, това не би могло да стане по частна инициатива. Единствена може да създаде и издава едно подобно списание нашата Главна дирекция на статистиката.

Идеята за това списание, изтъкната в бюрото на Върховния статистически съвет и обсъждана съвместно с управлението на Главната дирекция на статистиката, намери, за щастие, пълната подкрепа на г. Министра на търговията, промишлеността и труда, комуто редакционният комитет на това място чувства нуждата да изкаже своята признателност.

Списанието, на което първата свръзка предлагаме на читателите, ще съдържа:

- а) статии по теоритични и методологични въпроси из областта на статистиката;
- б) студии върху научни въпроси, осветени с статистически данни, и аналитични прегледи на публикуваните официални статистики;
- в) доклади, протоколи и по-важни решения на Върховния статист. съвет;
- г) съобщения из областта на статистическата наука и за по-важните събития из живота на статистическите учреждения въ чужбина и у нас;
- д) рецензии, библиография и пр.

Във всяка книжка, покрай интерпретирането на статистически данни и методологични въпроси, ще се дава и таблична част, която ще съдържа: а) отделни цъли статистики, б) таблици поясняващи или приложени към текста.

От по-важните статии и аналитични прегледи ще се правят кратки резюмета на френски, а въ табличната част ще се дава и френски текст на заглавията и антитите.

Като туря началото на това периодично издание, редакционният комитет е дълбоко увърнен, че то ще отговори на една насущна нужда и ще способствува за развитието и задълбочаването на статистическите изследвания на нашата действителност.

София, 1 юний 1929 год.

3 март 2019 г.

София

С уважение към читателите на сп. „Статистика“,

д-р Богдан Богданов